

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 මතය

ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අදාළ සටහන් වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබා ගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 කරුණු අවධාරණය කිරීම

අරමුදලට අඛණ්ඩ පැවැත්මක් නොමැති බව කළමනාකරණ කමිටුවේ සාමාජිකයෙකු වන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විගණනයට දන්වා තිබූ අතර, සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් ද ඒ පිළිබඳව හෙළිදරව් කර තිබුණි.

තවද, මෙම අරමුදල අහෝසි කිරීම සඳහා කඩිනමින් ඉදිරියේදී අමාත්‍ය මණ්ඩලයට යෝජනාවක් ඉදිරිපත් කිරීමට යෝජිත බවත්, ඒ තුළින් අරමුදල පිහිටුවීම, එහි ගනුදෙනු හා වගකීම් පියවීම සම්බන්ධයෙන් මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් භාර ගැනීම, ඇවර කිරීම යනාදිය සම්බන්ධව පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමට නියමිත බවත් රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් 2021 නොවැම්බර් 25 දින විගණනයට දැනුම් දී තිබුණ ද, 2024 ජූලි 25 දින වන විටත් එසේ සිදු කර නොතිබුණි.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදල අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අරමුදල අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, ඊට සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව් කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකි තාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අරමුදලේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අරමුදලේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, අරමුදල ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

2. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

2.1 අරමුදල ස්ථාපිත කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලක් ඇතිකිරීමේ අපේක්ෂිත අරමුණ වනුයේ ලෝක වෙළඳපොළේ මිල වැඩිවීමේදී හා අඩුවීමේදී සිදුවන දේශීය මිල උච්චාවචනයන් පාලනය කර ස්ථාවර මිලක් පවත්වා ගැනීම වේ. ලෝක වෙළඳපොළේ ඉන්ධන මිල අඩු වී තිබියදීත් අධිභාරයන් අයකර පැවති මිලටම ඉන්ධන අලෙවි කිරීම හේතුවෙන් 2020 මාර්තු සිට 2021 ජනවාරි මාසය දක්වා කාලය තුළ ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදල රු.22,434,531,371 ක සමුච්චිත ශුද්ධ අතිරික්තයක් උපයාගෙන තිබුණි. මෙම අතිරික්තය ලෝක වෙළඳපොළේ ඉන්ධන මිල වැඩිවීමකදී දේශීය මිල ස්ථායීව පවත්වා ගෙන යාම සඳහා ද්‍රවශීල වත්කමක් ලෙස පවත්වාගෙන යා හැකිව තිබුණද, අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයේ ඒ බව සඳහන් කර නොතිබුණු අතර එහි ලබා තිබුණු අනුමැතිය පරිදි භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම්	2020 අප්‍රේල් 02 දිනැති අංක 20/0684/204/060 දරන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය හා ඊට අදාළ සමාංක හා 2020 මාර්තු 31 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකාවේ 3 වන ඡේදය ප්‍රකාරව, ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලෙහි සිදු කරනු ලබන ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් අරමුදලේ කමිටුවෙහි ඒකමතික එකඟතාවය සහ භාණ්ඩාගාර ලේකම්ගේ අනුමැතිය ප්‍රමාණවත් බව කාරුණිකව දන්වා සිටිමි. එසේම, අරමුදල මගින් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයෙහි සිදු කරන ලද රු.48,000,000,000 ක ආයෝජන මුදලින් 2022.12.31	අරමුදල ස්ථාපනය කිරීමේ අරමුණ ඉටු කර ගැනීමට හැකිවන ලෙස අරමුදල සක්‍රියව මෙහෙයවීමට හෝ වෙනත් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ගයක් ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු කළ යුතු වීම.

දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලද මුදල් ද භාවිතා කර අරමුදලේ රු.බිලියන 48 ක මුදල් විදුලිබල මණ්ඩලය වෙත ප්‍රාග්ධන දායකත්වයක් ලෙස 2020 වර්ෂයේදී ලබාදී තිබුණි.

තවද, මුදල් අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරයාගේ අනුමැතියෙන් හා ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලේ කමිටුවේ එකඟත්වයෙන් රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ ස්කන්ධ වැය විෂයට (PED Equity Vote) රු.1,022,280,600 ක අයවැය ප්‍රතිපාදනයක් වෙන් කිරීම තුළින් භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුවට ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලින් ලැබිය යුතු රු.1,022,280,600 ක වටිනාකම පියවා තිබුණි. එසේම, ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලේ පැවති විදුලිබල මණ්ඩලයේ ප්‍රාග්ධන දායකත්වය රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවට පවරාගෙන තිබුණි. ඒ අනුව, ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදල විසින් භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවිය යුතු හා ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලේ විදුලිබල මණ්ඩලයේ ප්‍රාග්ධන දායකත්ව වත්කම වූ රු.1,022,280,600 ක වටිනාකම ගිණුම්වලින් ඉවත් කිරීමට 2023 වර්ෂයේදී කටයුතු කර තිබුණි.

දැනට	ශේෂය	වූ
රු.1,022,280,600		ක
ආයෝජන අත්පත් කර ගැනීම රාජ්‍ය		ව්‍යාපාර
දෙපාර්තමේන්තුවේ		මූල්‍ය
වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම - හිමිකම් දායක මුදල් (2301) වැය විෂය යටතේ සිදු කරන ලදී.		ඒ අනුව,
රු.1,022,280,600 ක ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලෙහි ආයෝජන මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් අත්පත් කර ගැනීම වෙනුවෙන් ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදල මගින් 2022.12.31 දිනට භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවිය යුතු වටිනාකම වූ රු.1,022,280,600 හිලව් කිරීම සිදු කරන ලදී.		

2.2 අරමුදලේ වර්තමාන තත්ත්වය

ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලක් ඇති කිරීමේ අපේක්ෂිත අරමුණ වනුයේ ලෝක වෙළෙඳපොළේ මිල වැඩිවීමේදී හා අඩුවීමේදී සිදුවන දේශීය මිල උච්චාවචනයන් පාලනය කර ස්ථාවර මිලක් පවත්වා ගැනීම වේ. කෙසේ වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී කිසිදු ආදායම් රැස් කිරීමක් හෝ කිසිදු වියදමක් දරා නොතිබුණු අතර 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.249,729 ක බැංකු ශේෂයක් පැවතුණි.